

सन २०२३-२४ मध्ये RKVY-RAFTAR
अंतर्गत कोरडवाहू क्षेत्र विकास (RAD)
कार्यक्रमाचा अनुसूचित जमाती
प्रवर्गासाठी पहिल्या हप्त्याचा
रु.३१.६६६६६ लाख निधी वितरीत
करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
शासन निर्णय क्रमांक :- राशेअ-४४२३/प्र.क्र.२०१/८-अ
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय (विस्तार), मुंबई-४०००३२.
दिनांक : २६ सप्टेंबर, २०२३.

संदर्भ:-

१. केंद्र शासनाने www.agricoops.nic.in या संकेत स्थळावरील राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानाच्या मार्गदर्शक सुचना.
२. कृषि व पदुम विभाग शासन निर्णय क्र. ०३१७/प्र.क्र.१८/राकृवियो कक्ष, दि. १३.४.२०१७
३. कृषि व पदुम विभाग शासन निर्णय क्र. राशेअ ४४२२/प्र.क्र. १५९/८-अ, दि. २८.४.२०२३
४. कृषि विभाग शासन पत्र क्रमांक RKV-०१२३/C.R. १३/१४-A, दिनांक ३०.५.२०२३
५. कृषि व पदुम विभाग शासन निर्णय क्र. राशेअ ४४२३/प्र.क्र. १५४/८-अ, दि. ३०.६.२०२३
६. केंद्र शासनाच्या कृषि व शेतकरी कल्याण मंत्रालयाचे पत्र क्र.१-१५/२०२३-RKVY/२, दि.०२.०८.२०२३
७. कृषि संचालक (वि. व प्र.) यांचे पत्र क्र.कृआ/कोक्षेवि/प्र.क्र. १/र-१२७/२०२३, दिनांक ७.८.२०२३
८. आदिवासी विकास विभाग शासन निर्णय क्रमांक बीयुडी २०२३/प्र. क्र. ०७/कार्यासन-६ दि.२५.०९.२०२३

प्रस्तावना :-

सन २०२२-२३ पासून कोरडवाहू क्षेत्र विकास(RAD) हा कार्यक्रम राष्ट्रीय कृषि विकास योजना RKVY कॅप्टेरिया अंतर्गत घेण्यात येतो सूचित केले आहे. त्याकरिता केंद्र व राज्य हिश्याचे अनुदानाचे प्रमाण ६०:४० असे आहे.

राष्ट्रीय कृषि विकास योजना RKVY कॅप्टेरिया अंतर्गत समाविष्ट केल्यामुळे RKVY च्या मुख्य सचिवांच्या अध्यक्षतेखालील SLSC च्या दिनांक १७.५.२०२३ रोजीच्या बैठकीत केंद्र हिस्सा रु.२२३१.४३ लाख व त्यासाठीचा पूरक राज्य हिस्सा रु.१४८७.६२ लाख याप्रमाणे एकूण रु. ३७१९.०४ लाख निधीच्या वार्षिक कृती आराखड्यास मान्यता दिली आहे. त्यानुसार राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियान (NMSA) अंतर्गत कोरडवाहू क्षेत्र विकास (RAD) अंतर्गत सन २०२३-२४ साठी रु. ३७१९.०४ इतक्या निधीच्या कार्यक्रमास प्रशासकीय मान्यता दिनांक ३० जून २०२३ च्या शासन निर्णयान्वये देण्यात आली आहे. सदर कार्यक्रमासाठी सन २०२३-२४ करिता अनुसूचित जमाती प्रवर्गाकरिता केंद्र हिस्सा रु.१६३.९९ लाख व राज्य हिस्सा रु.१०९.९९ लाख रकमेची अर्थसंकल्पीय तरतूद करण्यात आली आहे.

दिनांक २८.४.२०२३ च्या शासन निर्णयान्वये अनुसूचित जमाती प्रवर्गाकरिता सन २०२२-२३ मध्ये प्राप्त झालेला तिसऱ्या हप्त्याचा केंद्र हिश्यापोटी रु.४७.०० लाख व राज्य हिश्यापोटी रु. ३१.३४ लाख असा एकूण रु.७८.३४ लाख निधी सन २०२३-२४ च्या अर्थसंकल्पिय तरतूदीमधून वितरीत करण्यात आला आहे.

केंद्र शासनाने संदर्भ ६ अन्वये राष्ट्रीय कृषि विकास योजना (RKVY) अंतर्गत कोरडवाहू क्षेत्र विकास (RAD) कार्यक्रमासाठी सन २०२३-२४ करिता अनुसूचित जमाती प्रवर्गासाठी केंद्र हिस्सा रु.१९.०० लाख निधी वितरित केला आहे. त्यास अनुरूप राज्य हिस्सा रु. १२.६६६६६ लाख असा एकूण रु. ३१.६६६६६ लाख निधी आयुक्त (कृषि) यांना वितरीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्यानुषंगाने शासनाने खालीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय -:

- कोरडवाहू क्षेत्र विकास (RAD) कार्यक्रमासाठी RKVY-RAFTAR अंतर्गत अनुसूचित जमाती प्रवर्गाकरिता सन २०२३-२४ मध्ये प्राप्त झालेला पहिला हप्ता केंद्र हिस्सा रु. १९.०० लाख (रुपये एकोणीस लाख फक्त) व त्यास अनुरूप राज्य हिस्सा रु. १२.६६६६६ लाख (रुपये बारा लाख सहासष्ट हजार सहाशे सहासष्ट फक्त) असा एकूण ३१.६६६६६ लाख (रुपये एकतीस लाख सहासष्ट हजार सहाशे सहासष्ट फक्त) इतका सन २०२३-२४ मध्ये आयुक्त (कृषि) यांना निधी अर्थसंकल्पीय वितरण प्रणालीद्वारे पुढीलप्रमाणे वितरीत करण्यात येत आहे.
- सदर रु. ३१.६६६६६ लाख निधी खालील लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकण्यात यावा.

	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा
अनुसूचित जमाती	मागणी क्र.टी-५, २४०१-पीक संवर्धन, (७९६) जनजाती क्षेत्र उपयोजना, (०१)(१९) राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियान- अवर्षण प्रवण क्षेत्र विकास कार्यक्रम व हवामान बदल शाश्वत शेती सनियंत्रण, प्रतीमानकरण व नेटवर्किंग कार्यक्रम (केंपुयो) (केंद्र हिस्सा-६०%) (अनुसूचित जमाती) (२४०१ ए ५३९) ३३ अर्थसहाय्य.	मागणी क्र.टी-५, २४०१-पीक संवर्धन, (७९६) जनजाती क्षेत्र उपयोजना, (०१)(२०) राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियान- अवर्षण प्रवण क्षेत्र विकास कार्यक्रम व हवामान बदल शाश्वत शेती सनियंत्रण, प्रतीमानकरण व नेटवर्किंग कार्यक्रम (केंपुयो) (राज्य हिस्सा-४०%) (अनुसूचित जमाती) (२४०१ ए ५४८) ३३ अर्थसहाय्य.

- या शासन निर्णयान्वये वितरीत निधी कोषागारामून आहरित करण्याकरिता आयुक्त (कृषि) यांना नियंत्रक अधिकारी व सहायक संचालक (लेखा-१), कृषी आयुक्तालय यांना आहरण व संतिरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

४. केंद्रिय कृषि मंत्रालयाने राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानांतर्गत कोरडवाहू क्षेत्र विकास कार्यक्रमासाठी राज्य शासनास सन २०२३-२४ करीता मंजूर केलेल्या कृति आराखड्यानुसार आणि वेळोवेळी केंद्रिय कृषि मंत्रालयाने दिलेल्या दिशानिर्देशानुसार सदर अभियानाची अंमलबजावणी करणे बंधनकारक राहिल. याबाबत संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण) यांनी राज्यस्तरावरून अभियानाचे संनियंत्रण करावे, त्याचप्रमाणे अभियानाच्या प्रभावी अंमलबजावणी व संनियंत्रणाकरीता वेळोवेळी अधिनस्त कार्यालयांना निदेशित करावे.
५. सदर योजनेची अंमलबजावणी केंद्र शासनाने निर्गमित केलेल्या राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानाच्या मार्गदर्शक सूचनांमधील अवर्षण प्रवण क्षेत्र घटकाच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार तसेच संदर्भाधीन अ.क्र. २ येथील उन्नत शेती समृद्ध शेतकरी अभियानाच्या दिनांक १३ एप्रिल, २०१७ च्या शासन निर्णयातील मार्गदर्शक सूचनांनुसार करण्यात यावी.
६. प्रत्येक महिन्याला योजनेची भौतिक आणि आर्थिक प्रगती याबाबतची माहिती अद्ययावत करण्यात यावी व राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानाच्या मार्गदर्शक सूचनांसोबतच्या परिशिष्ट-३ मध्ये भरण्यात यावी व सदरची माहिती राज्य शासनाकडेसुद्धा पाठविण्यात यावी.
७. योजनेचा सविस्तर त्रैमासिक प्रगती अहवाल पुढील त्रैमासिकाच्या पहिल्या महिन्याच्या १० तारखेपर्यंत त्याचप्रमाणे वार्षिक प्रगती अहवाल आर्थिक वर्ष संपल्यानंतर ३ महिन्यांच्या कालावधीत कृषी व सहकार विभाग, कृषी मंत्रालय, भारत सरकार यांच्याकडे तसेच राज्य शासनाकडे पाठविण्यात यावा.
८. कोरडवाहू क्षेत्र विकास (RAD) कार्यक्रमाच्या उद्दिष्टपूर्तीसाठी संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी संदर्भाधीन अ.क्र. १ येथे नमूद केलेल्या केंद्र शासनाच्या संकेतस्थळावर उपलब्ध असलेल्या सदर घटकाच्या मार्गदर्शक सूचना तसेच उपरोक्त नमूद अटी व शर्ती विचारात घेऊन उद्दिष्ट निहाय सविस्तर मार्गदर्शक सूचना क्षेत्रिय अधिकाऱ्यांना निर्गमित कराव्यात.
९. अनुसूचित जमाती प्रवर्गासाठीचा निधी अनुसूचित जमाती लाभार्थ्याकरीता खर्च करण्यात यावा.
१०. अनुसूचित जमातीच्या लाभार्थ्यांना योजनेचा लाभ कोणत्या स्वरूपात देण्यात आला, याबाबतची सन २०२१-२२ तसेच सन २०२२-२३ या वर्षातील माहिती आदिवासी विकास विभागास सादर करण्यासाठी, शासनास सादर करण्यात यावी.
११. सदर शासन निर्णय वित्त विभागाच्या संदर्भाकित दि. १२ एप्रिल, २०२३ रोजीच्या शासन परिपत्रकान्वये विभागास प्रदान केलेल्या अधिकाराचा वापर करून व सदर परिपत्रकातील अटी शर्तीची पूर्तता करून तसेच संदर्भाधीन अ.क्र. ८ येथील आदिवासी विकास विभागाच्या दिनांक २५.९.२०२३ च्या शासन निर्णयास अनुसरून निर्गमित करण्यात येत आहे.

१२. आदिवासी विकास विभागाच्या संदर्भाधीन क्र ८ येथील शासन निर्णयातील विहीत अटी व शर्तीची पूर्तता होईल याचा दक्षता घेण्यात यावी.

१३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२३०९२६१२५८४७१७०१ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(महेंद्र घाडगे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. मंत्री (कृषि), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई ४०० ०३२.
२. विधान सभा/विधान परिषद सदस्य,
३. अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
४. अपर मुख्य सचिव (आदिवासी विकास विभाग), महाराष्ट्र राज्य, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
५. प्रधान सचिव (कृषि), कृषि व पदुम विभाग, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
६. आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
७. संचालक (सर्व), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
८. विभागीय कृषि सहसंचालक (सर्व),
९. सर्व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी
१०. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखा परीक्षण) महाराष्ट्र, मुंबई/नागपुर
११. महालेखापाल (लेखा परीक्षण) महाराष्ट्र, मुंबई/नागपुर
१२. संचालक, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई
१३. संचालक, लेखा व कोषागार, मुंबई
१४. सह सचिव/उप सचिव/ अवर सचिव/कार्यासन अधिकारी (सर्व) (कृषि), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
१५. वित्त विभाग (का. व्यय-१/अर्थसंकल्प-१३), मंत्रालय, मुंबई
१६. आदिवासी विकास विभाग (कार्यासन-६), मंत्रालय, मुंबई
१७. निवडनस्ती ८-अ